חטאת הטוף כיצד היתה נעשית. משום דדם חטאת קודש לעולה מפרש חטאת תחילה: **מנופה** של חטאת. מדכתיב והזה מדם החטאת ולא כתיב ולקח דמשמע בכלי: **אוחז** בראש ובגוף ומזה". תימה דלא בעי הכא מאי קאמר כדקבעי פ"ק דחולין (דף כב.): **ואיזה** זה קיר התחתון. דאי קיר העליון פעמים שהוא מתמלא לסובב אם עובה מן הסובב דקיר העליון הוי מן החוט עד הקרקעות: **קמיצה** וחפינה. בכולהו תניא עבודה קשה:

ראשה ממול ערפה ו) **ואינו** מבדיל ומזה מדמה על קיר המזבח, שירי הדם היה מתמצה על היסוד ז) ואין למזבח אלא דמה וכולה לכהנים: **גמ'** ת"ר והזה מדם החטאת ח) מגוף החטאת הא כיצד ט) אוחז בראש ובגוף ומזה על קיר המזבח, ולא על קיר הכבש ולא על קיר היכל ולא על קיר אולם, ואיזה זה קיר התחתון י) אי אינו אלא קיר העליון, ודין הוא: ומה בהמה שעולתה למטה חטאתה למעלה עוף שעולתו למעלה אינו דין שחטאתו למעלה? ת"ל והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח קיר יא) שהשירין שלו מתמצים ליסוד ואיזה זה קיר התחתון ונעביה מעילאי והדר נעביה מתתאי: אמר רבא מי כתיב יב) ימצה ימצה כתיב דממילא משמע. אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב כיצד מולקין חטאת העוף: אוחז יג) גפיו בשתי אצבעות ושתי רגלים בשתי אצבעות ומותה צוארה על יד) רוחב גודלו ומולקה, במתניתא תנא ציפרא מלבר אוחז גפיו בשתי אצבעות ושני רגלים בשתי אצבעות ומותה צוארו על רוחב שתי אצבעותיו ומולק ווי טו) *עבודה קשה שבמקדש יז) היא והאיכא קמיצה וחפינה? אלא אימא יז) עבודה קשה מעבודות קשות שבמקדש: **מתני'** *עולת העוף כיצד? יח) נעשית? עלה לכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית, היה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל יט) ומיצה את דמה על קיר המזבח, נטל את הראשה והקיף בית מליקתו למזבח וספגו במלח וזרקו על גבי האשים, בא לו לגוף והסיר את המוראה ואת הנוצה ואת בני המעיים היוצאין יח) עמם והשליכן לבית הדשן, שיסע ולא הבדיל, ואם הבדיל כשר, יט) סופגו במלח וזרקו על גבי האשים, לא הסיר המוראה ולא הנוצה כ) ואת בני מעיים היוצאין עמם, ולא ספגו במלח - כל ששינה בה מאחר שמיצה את דמה כשירה. כא) *הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסול: מיצה: כב) את דם הראש ולא מיצה דם הגוף פסולה, דם הגוף ולא מיצה דם הראש כשירה. חטאת העוף שמלקה שלא לשמה, מיצה דמה שלא לשמה, כג) לשמה ושלא לשמה, או שלא לשמה ולשמה, פסול, עולת העוף כשירה ובלבד שלא עלתה לבעלים לשם חובה. *אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף שמלקן ושמיצה את דמן לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר: חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת ובלבד שיקריב המחיר כמצותו, כיצד? *קרב המחיר כמצותו? מלק בשתיקה ומיצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם בשתיקה או שמלק ומיצה הדם חוץ לזמנו זהו שקרב המחיר כמצותו כיצד לא קרב המחיר כמצותו? מלק חוץ למקומו כא) ומיצה הדם חוץ לזמנו, או שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם חוץ למקומו, או שמלק ומיצה הדם חוץ למקומו, חטאת

שמי מלבעותיו מלבע ואמה: **גבי קמיצה נמי תניא ז' דיא עבודה קשה**. שלריך למחוק בגודלו מלמעלה ובאלבעו קטנה למטה שלא יהא הקומץ מבורך וכן בחפינה יום הכפורים נמי תניא זו היא עבודה קשה ותרוייהו בסדר יומא בפרק הוליאו לו (דף מז: ודף מח:): **עבודה קשה מעבודות קשות**. כלומר אחת מעבודות קשות שבמקדש: **מתני' עלה בכבש**. לפי שנעשית למעלה כדילפינן בגמרא: **בא לו לקרן דרומית מזרחית**. כדאמרן שקרובה לבית הדשן: **ומבדיל**. בשני סימנין כדילף בהכל שוחטין (חולין דף כח): "**ערפה**" = גוזה הראש, מול ערפה = למטה לגד האצבעות מול הרוחה את הטורף: **ופקיף את כית מליקתו למזבח**. סומכו ודומקו בקיר כדי שיתמלה הדם: **ספגו במלח**. מקנחו במלח הגמלא בראש המזבח כדכתיב "וכל קרבן מנחתך במלח תמלח" טו) ואומר בהקומץ רבה (מנחות דף כח): בג' מקומות המלח נתונה בלשכת המלח ועל גבי הכבש ובראש המזבח: **מורלה**. זפק: **נוצה**. שטוטל הטור שבגגד הזפק בטוחה עם הזפק": **ביפס**. הגוף בין אגפיה: **הבדיל בחטאת**. במליקה ז) (שמלקה) שני סימנין או לא הבדיל בעולה בסימן אחד: **פסול**. דכל שינוי שהוא לפני עבודות הדם פסולות ובגמרא מפרש טעמא: **מילה דם כו'**. מפרש טעמא בגמרא: **נאכלו דבר שדרכו נאכל**. חטאת הטוף: **שדרכו להקטיר**. עולת הטוף: **שלא** לא) **לשמן**. אין מוליא עולה מידי פיגול מפני שהיא כשירה בשלא לשמה: גמ'

ויקרא ה:ט

וקבץ מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא

נוטא

כיצד מולקין

נוטא

עולת העוף כיצד נעשית מהנה

נוטא/מפנה

הבדלים בין חטאת העוף לעולת העוף

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ג מהל' מעה"ק הל"א

לז ב מיי' שם הל"ז

לח ג מיי' שם הל"א

לט ד מיי' שם הל"א

מ ה מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הל"ב

מא ו מיי' שם הל' כא

מב ז מיי' שם הל' כב

מג ח מיי' שם הל"ב

מד י מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הל"ט

מה כ מיי' פפ"ז שם הלכה ח

מו ל מיי' פפ"ז שם הלכה ח

שיטה מקובצת

ח) הקפה ברגל. פ"ה בלא יין וקשה לרשי"י א"כ למה היה מקוף יפנה מיד לצד מערב לסמלים לנסך ויחזור על העקב כמו שאר כהנים עושין שוכין בניסוך על ידי פיים וי"ל דלא דמי דאחד משאר כהנים שהיה זוכה בנסכים בפיים לא היה מניע בחלקו עבודה אחרת אבל כהן הגדול שהיה כמו כן מקפיר היה מקוף בשם שלא כדרכו [להעלות] אברים שצריך להקפיר ולא נהיר דהתם מוכח דהקף זה אחר כל ההקטרה לכך נראה לרבינו שמשון דלכך היה מקוף להראות שיש לו רשות יותר מלאחרים שהוא בן בית הכן איתא בפרק פרוף בקלפי ששאר הכהנים היו עולים ויורדים בשפה של הכבש במורד או במערב והכהן הגדול באמצע מהאי טעמא להראות שהיה יותר בן בית משאר הכהנים: כ) נתנו לו יין: ג) מן העולים לשלשה: ד) אמר רבא תני שמעאל רבינא אמר: ה) כיצד? היתה נעשית היה מולק כו' והשאר נמחק: ו) ואינו מבדיל דכיון דהכשר העוף בסימן אחד כל מה שמולק מכאן ואילך קרוי הבדלה וא"ת א"כ לא היה לו למולק רק רוב סימן אחד כיון דהכשרו דעוף ברוב סימן אחד וי"ל דאין זה אלא דיעבד אבל לכתחילה בעינן שלם וא"ת כמו כן נמי מוכח בחולין דצריך לשחוט ב' סימנין לכתחילה וי"ל דשמעא לא רוי משום דאין זה אלא דיעבד אלא דמסברא יש לנו לומר כיון שהתחיל למליק הסימן שימלקנו כולו: ז) היסוד אין למזבח אותו' נמחק: ח) החטאת מנופו של הטאת: ט) עי' בהשמטות בסוף המסכת: י) התחתון אתה אומר קיר התחתון או: יא) שהשירים שלו מתמצין ליסוד. וא"ת ויעשה למעלה מן הסובב באבה שלמטה מן הסובב ומשם ימצה ליסוד ולעולם בקיר העליון הוא וי"ל דא"כ הוי ג' מקומות בבובה דלמטה מן הרוח הוי מקום דמים דעולת בהמה ומעלה מן הסובב עולת הטוף ולחטאת בהמה ולמטה מן הסובב באמה שבין הסובב לרוח המקרא לחטאת העוף וזה לא יתכן דהואיל דדם המקרא מפסיק בין דמים עליונים לתחתונים א"כ משמע דאין בו כי אם שני מקומות לדמים. מהר"ם: יב) כתיב יִצֹּק יִצֹּק כתיב ס"מ כתיב יצא ומצה כתיב ורש"י לא גרס כן: יג) אוחז שני גפיה בשתי: יד) רוחב גודלו. והעוף אחר ידו ומיעקם צוואר גודל עצמו מולק כי כל העבודות נעשות בימין ולכך היתה עבודה קשה ובמתניתא' היתה העוף מלבר על גב היד וצוואר העוף בין אצבע לגודל ומולק בגודל. תו"א: טו) ומולק ווי היא עבודה: טז) כיצד היתה נעשית: יז) ומצה: יח) היוצאין עמה והשליכן: יט) כשר שפגו במלח: כ) הנוצה ולא את בני המעיים היוצאים עמם ולא ספגן במלח: כא) הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסול ס"ה בפ"ק דחולין הא דבעינן הבדלה בעולת העוף ליף מוסלק והקפיר כדמשמע בגמרא אבל בחטאת העוף כתיב לא יבדיל ואי"ל אם אינו יבדיל [ויחר] מרוב סימן אחד תיפסל דהוי יותר משיעור שחיטה וי"ל דס"מ לכתחילה בעינן שני סימנים בשחיטת העוף בפרק השוחט דמוק' דיעבד אראחד בעוף משמע הא לכתחילה בעינן שנים אף בעוף לכך נראה דקרא דלא יבדיל קאי אדיעבד דשחיטה ולהכי סני בחד וס"מ בעינן סימן שלם ולא סני ברוב דמסתמא לא הצריך הכתוב לומר דלא יבדיל לחפיסק בתוך הסימן אלא לאחר שיפיים סימן שלם דמסברא לא אריר קרא בחצאין: כב) מיצה דם הראש ולא מיצה דם הגוף פסול דם: כג) או לשמה ושלא: כד) למקומו ומיצה הדמלכה) וזה אף הוא להקטיר: כו) כהנים הזוכים בנסכים בפיים ולא זכו לעבודה אחרת עולה בידו ופונה לשמאל ועוד: כז) יורד הימנו יורד: כח) כבש רוי שמאל לשהאיש: כט) שמקיף ומקרב בית: ל) התחתון דאי קיר העליון פעמים: לא) כתיב יִצֹּק כתיב: לב) הוא שיה בפקים דמפלא יהיה הדם מתמצה על היסוד הס"ד: לג) תיבת זרת נמחק: לד) שאנו שהפין: לה) שהעוף על ותיבת עושין נמחק: לו) לצד גב תיבת על נמחק: לז) המלח ונו' ואמרינן בהקטיר לח) במליקה שמלק: לט) שלא לשמה אין: מ) ומיצד

מסורת הש"ס

לא) מיי' פ"ג מהל' מעה"ק הל"ג

לז) מיי' שם הל"ז

לח) ג מיי' שם הל"ג

לט) ד מיי' שם הל"ג

מ) ה מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הל"ב

מא) ו מיי' שם הל' כא

מב) ז מיי' שם הל' כב

מג) ח מיי' שם הל"ב

מד) י מיי' פי"ג מהל' פסה"מ הל"ט

מה) כ מיי' פפ"ז שם הלכה ח

מו) ל מיי' פפ"ז שם הלכה ח

נוטא

כיצד מולקין

נוטא

עולת העוף כיצד נעשית מהנה

נוטא/מפנה

הבדלים בין חטאת העוף לעולת העוף

(עי' תוס' לקמן סה: ד"ה הבדיל)

(משילה טו.)

(עי' תוס' לקמן סה: ד"ה כיצד)

שוחטים ל"ק

הזפק הס"ד ואח"כ דיה חטאת הטוף שמלקה שלא לשמה אבל עולת הטוף שמלקה שלא לשמה אין מוליא עולה מידי פיגול מפני שהיא כשרה בשלא לשמה גמ'

לשמה הס"ד וכל"ל ואח"כ דיה נאכל דבר שדרכו נאכל חטאת שוף הס"ד ואח"כ דיה שדרכו להקטיר עולת הטוף הס"ד ל"ק